

*“Relativ fattigdom är inget problem. I jämförelse med
Ingvar Kamprad är vi alla fattiga.”*

- Ebba Busch Thor, partiledare för Kristdemokraterna,
Maj 2015

Amelika kved och lutade sig tillbaka mot den svala och lite fuktiga väggen inne i jordkällaren. Hon strök håret som lossat ur tofsen ifrån pannan med smutsiga fingrar. Inte för att hon i halvdunklet därinne kunde se att händerna var smutsiga, utan för att hon visste det.

Som ett djur hade hon krafsat vid den murkna tröskeln. Allt hon hade åstadkommit var en liten springa ljus och värkande fingrar. Men ännu hade hon hopp. Kanske var det för att hela situationen var tröstlös som hon bet sig fast vid hoppet och vägrade låta rädslan ta överhand.

Hon slöt sina ögon. Andhämtningen blev lugnare efter att hon suttit stilla en stund. Fördelen med krafsandet vid dörrspringan, som till en början gått riktigt bra då det murkna träet gett vika under hennes fingrar, hade varit att hennes tankar hållit sig tysta och stilla. Nu när kroppen vilade satte de genast igång i hennes huvud igen och hon kunde inte göra någonting åt det, som om de gick på autopilot så fort hon inte gav akt på dem. Hon gick igenom morgonens händelser om och om igen. De som tett sig så alldagliga verkade nu kunna ge henne svar. Fast hon visste inte riktigt hur.

För sitt inre såg hon Arves ryggtavla i köket, den som varit det första hon sett sedan hon klivit ur dubbelsängen vars järnstomme knarrade betänkligt vid minsta lilla rörelse. På nakna fötter hade hon tassat ut

ifrån sovrummet. Han hade haft på sig den rödrutiga flanellskjortan. Det mindes hon alldeles tydligt, liksom doften av nykokt kaffe. Han tyckte om att dricka sitt morgonkaffe ifred, tillsammans med tystnaden. Knarret ifrån järnsängen hade säkert stört honom. Det var bara det att Amelika varit tvungen att gå igenom köket för att komma till toaletten. En omodern skrubb under trappan som förmodligen sett likadan ut sedan Arves föräldrar någon gång i början av 60-talet bestämde sig för att skaffa vattenklosett. Arve hade inte ens vänt på huvudet när hon smög förbi. Hennes bara fötter gjorde knappt några ljud alls på den bruna linoleummattan. Ändå visste hon att hon störde honom. Han hade blivit van vid ensamheten. Han hade levt med den mer eller mindre hela sitt liv, den hade bara blivit mer påtaglig sedan hans mor gått bort för ett par år sedan i en stroke. Amelika hade haspat toadörren inifrån innan hon dragit ner trosorna och satt sig på det kalla porslinet. Det var en stor lättnad att få kissa för hon hade legat och hållit sig länge. Redan av hans morgonljud i köket i grynings-timman hade hon vaknat och inte kunnat somna om igen. Hade hon hört ytterdörren slå igen? Hade hon känt på sig någonting instinktivt? I över en timma med klockradions fyrkantiga siffror stirrandes tillbaka hade hon legat alldeles stilla och hoppats på att somna om igen trots att hon redan då var så kissnödig att hon nästan sprängdes. När hon tassat tillbaka igen ifrån toaletten hade Arve rest på sig och stod vid ett av köksfönstren med kikaren i högsta hugg. Kanske var det några rådjur som han såg. Eller en älg. I början hade hon tålmodigt lyssnat till morgonrapporten över alla djur som passerat mellan gryningen och elvakaffet, förundrats över hur

han lade allt på minnet och kände igen enskilda individer och deras vanor.

”Nu har jag inte sett rävhonan och hennes ungar på några dagar” kunde han säga och rynka ögonbrynen. Eller: ”Nu har svalorna kommit tillbaka.”

Amelika hade aldrig riktigt vetat vad hon skulle säga om det. Som tur var hade han alltid fortsatt att titta i kikaren utan att ta någon notis om henne.

Denna ödesdiga morgon skulle hon inte ens ha orkat lyssna. Hon drog försiktigt igen sängkammardörren efter sig. Några timmars sömn till hade hon velat få. Det hade blivit alldeles för sent igår. Vid blotta tanken på den ljumma sommarnatten som nyss varit så levande, som gjort henne så levande, log hon stort. Ett leende som inte gick att hejda. Minnet av hans läppar gjorde henne varm i kroppen. Så hade hon krupit ner i sängen igen. Dragit täcket ända upp till hakan och vänt ryggen åt de irriterande lysande siffrorna där borta på Arves nattygsbord. Hon hade somnat om. Drömt en mardröm som hon inte längre kunde minnas. Men det hade inte varit drömmen som väckt henne utan Ruts välbekanta gråt.

Rut! Det var för hennes skull som hon höll modet uppe. Och det var samtidigt minnet av hennes mjuka ljusa lockar och doften av hennes lena solvarma kropp som gjorde det ännu svårare än vad det var. Ovissheten.

Amelika frös nu när svetten på hennes kropp torkat. Hur länge hade hon egentligen varit instängd i jordkällaren? Hon var glad för att Rut inte var hos henne just nu, men hon fasade för vad som kunde ha hänt hennes lilla skatt. Skulle Amelika någonsin kunna förlåta sig själv om det slutade illa?

Hon måste hålla sig sysselsatt om tankarna inte skulle ta över. Det blonda håret samlade hon till en ny tofs i nacken, hon gjorde den stram och drog åt ett extra varv med hårsnodden. Även om fingrarna värkte visste hon inte annat vad hon skulle kunna göra än att fortsätta krafsa vid den lilla springan av sommarljus. Hon hade ropat också, först. Ropat på hjälp och bankat på den gedigna trädörren tills rösten sprack och det kändes som att hundratals nålar stack henne i handflatorna. Men att ödsla energi på att ropa ut över åkern eller in i skogen var lönlöst. Vem skulle kunna höra henne? Arve fick aldrig besök bara så där. Tre jägare, Lars, Sven och Leif-Åke, kom om hösten och jagade älg och bodde i ett rum på andra våningen där det bara fanns två våningsängar. Just för jägarnas skull. Närmaste grannarna var han av någon för Amelika okänd anledning ovän med. Och han var inte heller med i Betania som så många andra som bodde runtomkring och höll sig till varandra i sitt sätt att se på Gud. Sedan ladugården, som nästan omslöt gårdsplanen, stod tom kom varken veterinären eller någon som ville köpa ägg. Huset låg avsides. Precis så som Amelika önskat.

Svetten bröt fram i pannan igen och värken i fingrarna kändes knappt eftersom de var som bedövade. Trots allt fick hon ge upp efter ett tag. Var det någon idé att försöka? Hon kände hur törstig hon var. Så där så att tungan kändes som sandpapper i munnen. Ögonen verkade aldrig vänja sig vid dunklet så hon trevade sig fram över hyllorna i hopp om att finna något att släcka törsten med. Just de där hyllorna som en gång i tiden varit fyllda med hemkockt svartvinbärssaft och lingonsylt med paraffinlock för att hålla möglet borta. Arve hade

berättat om den till brädden fyllda potatisbingen som höll dem mätta i hans barndoms vintrar, om rotfrukter och pepparrot som förvarades i sand och äggen med hinnan av vattenglas. Det hade funnits stolthet i rösten då, över gårdens överflöd, över faderns slit, över moderns huslighet. Hur skulle han kunnat bli nöjd med Amelika som knappt kunde laga till den enklaste husmanskost? Nu verkade hyllorna i jordkällaren mest vara täckta med ett lager av någonting obestämt och spindelväv. Det var nära att hennes hand välte en butelj. Hon lyckades i sista stund att rädda den från att trilla ner och krossas mot jordgolvet. Ivrigt skruvade hon av korken bara för att upptäcka att flaskan var helt tom. Hon var nära gråten nu. Den där gamla förtvivlan som bott i hennes bröst sedan barnsben låg på lur och ville övermanna henne. Hon fick bara inte ge vika för den för då skulle hon vara förlorad. Det var den som fick människor att bli levande döda, att tro att morgondagen skulle bli minst lika jävlig som gårdagen. Alltså letade hon efter hoppet inom sig, efter viljan att överleva allt för att leva igen. Hon fortsatte söka genom jordkällarens hyllor. Ännu en butelj. Hon vågade knappt hoppas. Inte ens när korken var avskruvad och hon tydligt kände lukten av svartvinbärssaft genom den unkna som hon vid det här laget vant sig vid kunde hon riktigt tro att det var sant. De spruckna läpparna sattes mot flaskans runda glaskant. Sött och starkt. Outspädd, såklart. Tanken slog henne genast att hon skulle kunna använda den tomma flaskan att blanda i. Amelika hade alltid varit bra på att finna lösningar i svåra situationer. Och hon hade dessutom, sedan tiden hos mormor, fascinerats av att läsa om nödställda. Om skeppsbrutna som singlat slant för att bestämma vem

av dem som skulle bli nödproviant åt de övriga, om nödår och missväxt långt tillbaka i tiden till Flight 571 som kraschade i Anderna 1972 och tvingat de överlevande till kannibalism. Människor som ätit de mest märkliga saker för att få leva ytterligare en liten tid. Amelika hade också läst en novell av Stephen King om en man på en öde som bit för bit ätit upp sig själv, fast hon nu inte kunde komma ihåg vad den hette.

När hon tänkte på det var det inte alls så äckligt att kissa i den tomma flaskan. Och sedan fylla på med svartvinbärssaft som Arves mor Vera kokat långt innan Amelika ens visste att Arve och hans gård vid Granvattnet existerade.

Det var dags när som helst nu. Igår faktiskt. Men som förstföderska kunde hon räkna med att gå över tiden, hade hennes barnmorska sagt och tittat myndigt på henne över den svarta glasögonskalmen.

”Barn kommer alltid ut, på ett eller annat sätt” hade hon sagt.

Sedan hade hon fokuserat på datorskärmen där de senaste siffrorna om den blivande mammans fysiska tillstånd skulle föras in; hb, urinprov, blodtryck och vikt, hur stor magen växt sig samt att barnets hjärtljud låg stadigt runt etthundrafemtio slag per minut.

Amelika visste mycket väl att det enligt skrock skulle bli en flicka då eftersom fosterljud över hundrafyrtio tydde på det och i hemlighet önskade sig Amelika en liten flicka. Inte ens Niclas visste om det, för det var nästan som att tanken i sig var förbjuden. Det att hon ville ha en dotter att fläta håret på och köpa sockersöta klänningar till. Och dockor som kunde kissa och gosedjur med stora bruna ögon att krama.

När hon nu satt på balkongen och smekte magen med ena handen lät hon de där tankarna få blomma ut medan det nya lilla livet sparkade till där inne. Hon hade kunnat få reda på barnets kön vid ultraljudet, men då hade hon sagt bestämt att hon inte ville veta. Ovissheten kändes olidlig nu. En ny spark, alldeles under revbenen.

”Aj, hör du du! Kom ut istället, så slipper du att ha det

så trångt!”

Hon buffade lätt tillbaka på sin stora mage och fick en ny spark till svar.

Sedan måste hon ha slumrat till där på balkongen under den sista sommarvarma dagen det året, för hon vaknade med ett ryck av att ytterdörren slog igen.

”Amelika! Kom och titta!”

Det tog en stund för henne att vakna till, slita sig ifrån sin högst surrealistiska dröm och ta sig ur den bekvämt nedsuttna vilstolen som de fått av en granne som flyttat. I hallen stod Niclas med en barnvagn. Amelika gnuggade drömmen ur ögonen och försökte sedan att vara hälften så entusiastisk som Niclas. Men en barnvagn som var från förra seklets slut var egentligen inte vad hon skulle ha valt. Rutig. Blå, röd och beige. Hon tyckte att den skrek ut att de levde under existensminimum. Hon förstod inte hur Niclas kunde hålla humöret uppe och faktiskt vara glad över den där barnvagnen med solblekt sufflett och allt. Blev han verkligen glad på riktigt över att ha funnit en barnvagn på Blocket som de faktiskt hade råd med?

”Den är...jättefin...”

”Titta! Till och med en filt och en åkpåse fick jag med. Bara tvåhundra kronor. Kan du fatta det? Det är som hittat!”

Amelika bet ihop och log.

”Jättebra... Du råkade inte handla lite mat också när du ändå var ute och fyndade?”

”Nej, fasen, det tänkte jag inte på. Jag fick i varje fall fyllt på med handsprit och tvål på vårdcentralen och jag kan springa ner till Ahmed & Ahmed och handla nu.”

”Bra.., ta bacon och ägg då. Och lakritsbåtar.”

Hon hade varit fullkomligt tokig i lakritsbåtar den senaste månaden, så det var inte konstigt att Niclas himlade med ögonen. Hur skralt det än varit i kassan fanns det alltid pengar till lakritsbåtar, enligt Amelika. Hon försökte att inte tänka på att han stal lite allt möjligt på vårdcentralen för att spara några stackars kronor. För vad kostade lite tvål och handsprit egentligen? Eller toapapper? Hon borde ha kunnat avstå sina lakritsbåtar istället. Borde men gjorde inte. Och nu var hon verkligen sugen.

”Jag skyndar mig.”

Så var han ute igen ur lägenheten och Amelika hörde hans steg i trappuppgången eka och dö bort efter honom. För honom gick det snabbare att ta trappan än att vänta på hissen. Amelika kunde inte ens gå i trappan längre på grund av foglossningen och hade näst intill utvecklat en fobi för att lämna lägenheten på femte våningen. Tänk om hissen inte fungerade när hon skulle upp igen? Vad skulle de då ta sig till, hon och Niclas? Han skulle aldrig orka bära henne i sina taniga armar. Ibland tyckte hon att han såg mer ut som en pojke än en man och det fick henne att tänka att det var hennes uppgift att ta dem ur svårigheter. Att beskydda den där lille pojkmannen. Smal som ett streck var han och aningen kortare än hon själv. Men framför allt var det hans pojkaktiga ansikte som gjorde att han fortfarande fick visa legitimation på systemet trots att han fyllt trettio för ett par år sedan. De stora ögonen, den busiga luggen som föll ner i dem och skrattgroparna fick honom att se ut som en rackarunge. Fast på ett charmigt sätt. Han hade lätt för att rodna också, fast Amelika var inte säker på att han själv visste

om det.

Och nu skulle han bli pappa, även om det inte alls varit meningen. Han och Amelika hade ju egentligen bara varit gamla vänner från gymnasietiden som på grund av var sina obefintliga karriärer och urkass ekonomi bestämt sig för att dela boende. Var sitt rum hade de haft till en början och varit måna om den andres integritet. Och ingen av dem kunde nu peka på när de slutade att vara vänner och blev någonting annat. Något mer. Kanske var det i köket den där gången då Amelika inte kunde hitta konservöppnaren och de båda letade som besatta och plötsligt fann varandra i en kyss? Som ingen utav dem låtsades om sedan. Eller var det i badrummet då de borstade tänderna tillsammans och han förde en slinga av hennes blonda hår bakom örat för att han sett att den irriterade henne? Så som hennes hår alltid gjorde då det var nyklippt och lite för kort. Då var det alltid på rymmen ur en eller annan håruppsättning. De där små gesterna och subtila förändringarna i stämningen mellan dem under lång tid hade plötsligt förändrat allt. Amelika hade funnit sig själv sittandes gränslös över hans nakna kropp med honom inuti sig. Varje kväll. Tills det inte fanns någon tvekan kvar. De var ett par och dessutom var Amelika med barn.

Det var det barnet som borde ha kommit igår enligt beräkningarna. Ett datum som de ringat in med rött i almanackan och som om barnmorskan lovat dem att det var då det skulle ske. Nu verkade det uppmätta och sagda i vetenskapens namn lika oberäkneligt som vilken spådom som helst.

Det dröjde inte länge förrän Niclas var tillbaka ifrån

deras närmaste mataffär som de skämtsamt kallade Ahmed och Ahmed eftersom det var vad halva kvarterets män tycktes heta. Först hade de trott att det var något slags skämt, att grannarna ville skoja lite med det unga svenska paret, men sedan visade det sig att det faktiskt fanns nio Ahmed bara i deras trappuppgång. En av dem jobbade dessutom i affären. Han var en äldre man som tyckte om att skämta med alla och Niclas brukade prata ganska mycket med honom. Men tydligen inte den här eftermiddagen eftersom han var tillbaka så snabbt.

Han lagade till en enkel måltid åt dem. Lite vitlökssalt på de stekta äggen var så nära lyx som de kom. Amelika dukade fram med det udda porslinet som skulle kunnat kunnat kallas Shabby Chic om de bara inte bott i stans sämsta kvarter. Det var skillnad på udda porslin vid deras furubord och vid ett designbord i andra änden av stan. Här i området var knivslagsmål, anlagda bilbränder och knarkklangning lika vanligt som udda porslin och inkassokrav i brevinkasten. Och det var inget pittoreskt alls med det. Amelika hade just blivit av med sin prick i belastningsregistret. Niclas prickningar vågade hon inte fråga om mer. För det slutade alltid med hårda ord och tårar. Att hon visste att de fanns var illa nog. Varje prick tog tre år att rentvås ifrån. En enda prick fick bostadsbolag att dra öronen till sig, arbetsgivare att säga nej och att få ett lån på banken kunde de glömma. En prick satte stopp för mycket.

De hade i alla fall klarat sig bättre sedan de slog sig ihop. Hittills. Hur det väntade barnet skulle passa in i deras obefintliga ekonomi hade de ingen aning om. Amelika orkade inte ens tänka på det. Särskilt inte när påsen

med lakritsbåtar hägrade efter maten. Niclas pratade på om hur hans besök hos Arbetsförmedlingen gått. Fast han sa inte handläggare eller arbetsförmedlingen utan miffot och Arbetsförnedringen. Det var inte det att Niclas inte ville jobba. Han visste bara inte med vad. För någon rockstjärnekarriär såg det inte ut att bli precis. Amelika ville inte lyssna på hans gnäll, det samma som hon hörde varenda gång han hade varit där. På något vis kunde hon stänga av betydelsen av alla ord som argt spottades ut och tog den sista tuggan med bacon och ägg. Allting smakade så himmelskt gott och några extra kilon var säkert bra att ha till amningen intalade hon sig. Just nu var det dessutom svårt att avgöra vad som var de där extra kilona, bebis, eller rent av vatten i vävnaderna. En sak som hur som helst var klar var att den späda Amelika var borta och att hon ersatts av någon med dubbelt så stora bröst och med betydligt bredare höfter. Psykiskt såg hon heller inte likadan ut som innan graviditeten. Hon var helt enkelt en annan, en som smugit sig in i hennes gamla kropp och tagit över. Niclas tycktes däremot vara precis densamme där han satt mitt emot henne och tuggade med öppen mun.

Hon öppnade påsen med lakritsbåtarna och bjöd motvilligt Niclas på en. När hon själv stoppat en i munnen slöt hon ögonen och lät sig fyllas av den underbara sensationen i hennes mun. Niclas ställde sig och började diska medan han fortsatte att prata om orättvisan i samhället i stort och just den som drabbat honom. Nu hade han arbetat upp ilskan och orden kom i en allt snabbare takt medan han angrep tallrikarna frenetiskt med diskborsten.

”Arbetsmarknadspolitiska åtgärder”, kiss my ass!
Gratis arbetskraft är det som de vill ha, de som redan har allt. Jobba heltid för 65% av lönen och det är inte ens arbetsgivaren som betalar. Nej då. De får betalt för att ha en slavandes där. För att det är så jobbigt för arbetsgivaren att ”handleda” alla dessa arbetsovilliga samhällsparasiter! Som om de själva gladeligen skulle gå till ett jobb för halva lönen och dessutom ses ner på. Som en andra klassens medborgare. Va?”

”Det är för jävligt” fyllde Amelika i lite halvhjärtat och tog ännu en lakritsbåt.

Hon och det lilla ofödda barnet var på en alldeles egen lakritsbåt, en som stillsamt guppade omkring en bit ifrån stranden och som solen lyste alldeles lagom på. Ingen kunde riktigt nå dem där. Inga problem nådde dem. De var ett. Barnets ankare och livlina satt i henne och hon kunde bara koncentrera sig på det, fastän det egentligen skötte sig självt. Lakritsbåten behövde ingen som styrde eller ens försökte sig på att navigera. Framför dem låg en alldeles speciell etapp på resan och då skulle det bara vara för dem båda att följa med, underkasta sig stormen. Amelika avbröt Niclas mitt i en mening.

”Jag tror att jag går och lägger mig tidigt... Nu alltså.”

”Men klockan är inte ens sju!”

”Jag läser nog en stund. Det är så spännande i boken nu.”

”Okej...”

Hon gick fram till honom och lade sitt huvud mot hans axel.

”Jag älskar dig” viskade hon.

”Och jag dig.”

Hon var i alla fall inte törstig längre. Men ledsen. Nej, ledsen var inte ordet. Utom sig. Springan som hon hade lyckats krasa fram var så liten att knappt ens en ynka mus skulle kunna pressa sig igenom. Amelika var definitivt större än en mus. Och hon var fast. Hon satt i fällan nu. En som hon på sätt och vis gillrat själv, med sig själv i. Naivt hade hon intalat sig att sanningen aldrig skulle komma fram. Men sanningen kom alltid fram, det tog bara olika lång tid för den att komma ikapp lögnen. Där solen nyss gett lite ljus genom springan föll nu mörkret. Hon frös. Magen kurrade för att den var tom. Frukost var allt som hon hade fått i sig, lite fil med några russin i och ett knäckebröd med smör och hushållsost. Rut hade suttit i hennes knä vid det stora rustika köksbordet och slukat sin flaska med välling på nolltid. Amelika hade gett honom ett stort leende när han kom, brodern. Arve vid fönstret. Fortfarande med kikaren? Hon kunde inte minnas nu. Allting var grumligt sedan. Ljuden av röster gick inte att tyda såhär i efterhand. Hon drack några klunkar till av saften och försökte verkligen att inte tänka på vad den innehöll. Istället försökte hon att frammana detaljerna ifrån morgonen, men hon tycktes bara minnas dem som helt saknade betydelse. Arves rödrutiga flanellskjorta. Att blöjan satt bak och fram på Rut så att de båda grodorna som satt och fiskade upp en alldeles klarröd fisk fanns på Ruts rygg

istället för strax under naveln. Att en flis hade gått ur hans temugg så att det lyste vitt där skärvan fattades. Att allt verkade vara precis som vanligt. Till dess att helvetet plötsligt brutit lös. Rut som skrek. Eller hade hon börjat att skrika innan? Som om hon känt någonting i luften? Hur många gånger Amelika än gick igenom vad som hänt under morgonen så kunde hon bara inte minnas hur hon egentligen hamnat i jordkällaren. Vem var det som hade stängt in henne? Hon visste helt enkelt inte, hur absurt det än kunde verka. Hur stor roll det spelade just nu var hon inte säker på heller. Kanske spelade det ingen som helst roll. Det enda som stod klart för henne var att hon snart måste ta sig ut härifrån. För annars. Hur många dygn, timmar, minuter skulle hon kunna överleva på att dricka sitt eget urin utblandat med Veras hemkokta svartvinbärsaft? En enda flaska saft, dessutom. Skulle hon bli tokig? Skulle hon börja gnaga på sina fötter till sist, när hungern blev större än allt annat? Hon slog armarna om sig själv och försökte att hålla tillbaka tårarna som redan fyllde ögonen till brädden. Hon måste överleva för Ruts skull. Hon skulle tänka på Rut för att överleva. På hennes mjuka ljusa lockar. På ögonen som var stora och gröna, precis som Niclas ögon. På de mjuka runda barnarmarna och de små, små tårna. Minnas Rut med varenda cell i sin egen kropp. Niclas också. Visst tänkte hon på honom, men han var trots allt vuxen. Rut däremot, hon var alltid utelämnad till någon eftersom hon var för liten för att ha en chans att klara sig själv. Att Amelika inte visste var Rut befann sig eller med vem gjorde att det knöt sig i hennes mage. Tänk om hon... Amelika vågade inte tänka meningen klart ens. Istället bad hon en bön om att de

snart skulle vara tillsammans igen, hela familjen. Sedan måste hon försöka sova lite, trots allt. Hon måste ta hand om sig så mycket hon bara kunde. För Ruts skull. Alltså kurade hon ihop sig på jordgolvet och försökte att inte tänka på att hon var hungrig och frös. Att hon var rädd och ensam. Att hennes liv kanske var över. Hon slöt ögonen och nynnade på de vaggvisor som hon brukade sjunga för Rut. Samma som hennes mamma en gång i världen sjungit för henne och småbröderna. Amelika hade tre små barn för sin inre blick när hon somnade i gryningen. Det var Rut. Det var Zackarias. Det var Emanuel.